

אחרון של פסח ? מלאך או אדם ? מי נעלה יותר

עיתונאי ישראלי מוצא את עצמו מתרוצץ ברחובות וינה בחיפוש אחר מצה שמורה, ולבסוף מוצא 'מלאך' שהגיש לו את שביקש. האם אנחנו מלאכים, או נעלים מהם?

"ברכו את המלאך"

העיתונאי והסופר הישראלי טל גלעד חלק בעמוד הפייסבוק שלו חוויה שהייתה לו בערב פסח האחרון. ביום שישי, בשעות הבוקר הוא יצא מברטיסלבה שבסלובקיה לוינה לאיזה סידור קטן. את הזמן שנותר הוא ניצל לטיול קצר בעיר.

כאשר עמד לחזור לחנייה צלצל הטלפון. בתו שהיא שומרת מצוות, התקשרה לאחל לו חג שמח ולשאול איך הוא עומד להעביר את החג. הוא ענה לה שהוא שוהה בחג בברטיסלבה, ואין באזור שום קהילה יהודית או בית כנסת בסביבה.

אז מאיפה יהיו לך מצות? היא שאלה, הוא ענה שאין לו מצות, והוא לא אוהב מצות. הוא משתדל לשמור את החג כמיטב יכולתו אבל הוא לא רוצה מצות.

"בבקשה תשיג מצה מאיפה שאתה יכול", ביקשה בתו. "זה מאוד חשוב לאכול מצה בפסח, אפילו מצה אחת אם תוכל להשיג". הוא יכל לשמוע את הרעד בקולה, והבין כמה זה חשוב לה. במצבים כאלה הוא לא מתווכח. בסדר, הוא הבטיח בלי לדעת אם יוכל לקיים.

יום שישי, שלוש וחצי אחה"צ, הוא חשב לעצמו: מאיפה הוא ישיג מצות עכשיו. בווינה יש חנויות כשרות. אבל בשעה זו הכל כבר היה סגור. מלבד

חנות אחת שלדעת גוגל היתה פתוחה.

התחיל גשם אירופי. רוח קרה, והוא עומד שם ליד הגן העירוני של וינה, מחפש מחסה, מנווט את הדרך בהליכה מהירה ורטובה חזרה לחניה ומשם ממחר לחנות. אבל החנות סגורה. הוא התחיל להתעצבן על הסיטואציה שנראתה לו הזוי' לגמרי. הוא מתרוצץ בווינה באזורים שהוא לא מכיר, ומחפש מצות. שני חרדים עברו בסמוך, הוא יצא מהאוטו ורץ אחריהם. סליחה, אולי אתם יודעים איפה אני יכול להשיג מצה?

הם נראו די מופתעים, יש בית חב"ד פה קרוב, אמרו לו, נסה אצלם. הם הראו לו את הכיוון והוא מיהר לשם ובסופו של דבר מצא את הבית חב"ד. כשנכנס הוא פגש שני אנשים, אחד שעובד במקום ובחור שהגיע בטיסה מישראל. "שלום, אולי אני יכול להשיג פה מצה?"

"מצה אחת או שלוש?", שאל הבחור מחב"ד. הוא לא ידע מה לענות. "מצה". הוא ענה, מישהו הגיע עם רכב אספקה. "יעקב!" קרא הבחור "גיב אים דריי מצות! לך, לך איתו, הוא ייתן לך".

הבחור מהאספקה פתח את החבילות ברכב וניסה למצוא מצות. בחבילה הראשונה היו רק כלים. באחרת רק מנות אוכל בקופסאות פלסטיק, הוא התאמץ, פתח עוד חבילה, פתח את דלת הרכב מהצד השני. בינתיים כולם עומדים בגשם, מנסים למצוא כמה מצות ליהודי שנחת עליהם משום מקום.

ואז אותו בחור שהגיע לבית חב"ד יחד איתו אמר "יש לי", הוציא חבילה של שלוש מצות שמורות. "אבל אתה בטח צרך את זה". הוא שאל, "לא", הוא ענה, "הבאתי את זה למקרה שמישהו יצטרך. והנה, זה אתה".

הוא היה בהלם ולא ידע מה להגיד, חוץ מלהודות לו שוב ושוב. הוא שאל את הבחור לשמו, "רונון בן אולגה", הוא ענה, והוסיף: "תיזהר על המצות שלא יירטבו בגשם", הוא רץ בחזרה לאוטו כשהוא בוכה בלי לדעת למה.

בפוסט הוא מודה לבתו שלחצה עליו למצוא מצה, לבחור המלאך שהיה

שם באותו רגע. ומודה לה' שבדרכו סידר וחיבר הכל כך שבערב החג יהיו לו שלוש מצות שמורות, אפילו בלי שתכנן את זה.

טל גלעד מבקש בסיום הפוסט שלו "ברכו את המלאך שנקרה בדרכי".

יהודי, ומלאך לצידו

לאותו בחור שנתן לו את המצות הוא קרא "מלאך". אכן היהדות מאמינה במלאכים, וזה מתבטא בהנהגה שלנו בחיי היום יום.

כשיהודי פוגש יהודי שני נהוג לומר "שלום עליכם" בלשון רבים. שואל על כך הרבי שלכאורה זה לא מובן, כשפוגשים אדם אחד מתאים יותר לומר בלשון יחיד, "שלום עליך", כפי שמצינו בגמרא כשאדם בא לרבו הוא אומר "שלום עליך רבי", לשון יחיד. וא"כ מדוע אנו אומרים "שלום עליכם" בלשון רבים?

מסביר הרבי דבר נפלא: מכיוון שביחד עם כל יהודי ישנם גם מלאכים שהולכים עמו, אנו אומרים "שלום עליכם" לשון רבים (תו"מ ל"א, ע' 170).

אבל עם כל הכבוד למלאכים, אותנו בחור שהעניק לו את המצות הוא נעלה ממלאך, ולא רק הוא אלא כל אחד מישראל.

בתורה המלאכים נקראים "עומדים", ואילו נשמות יותר נכון נשמה שנמצאת בגוף גשמי נקראת מהלך. וכך כותב אדמו"ר הצ"צ: "עה"פ ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה¹ הנה נודע שהמלאכים נקראים עומדים כמ"ש שרפים עומדים וכן הנשמות קודם בואם לעוה"ז נק' ג"כ עומדים² רק אחרי ירידת הנשמות לעוה"ז בהתלבשותן בגוף ונפש הבהמית נק' מהלכים" (אוה"ת במדבר כרך ב, בהעלותך).

המלאך הוא יצור רוחני שעושה את שליחותו של הקב"ה אבל אין לו בחירה חופשית. למלאך אין את האפשרות לעשות היפך רצון ה'. הוא לא יכול לקבל קידום במקצוע שלו, או להתפטר כי הוא לא מרוצה, הוא עושה את מה שהוא מחויב לעשות.

משא"כ יהודי שיש בו נשמה שהיא חלק אלוקה ממעל, הוא נעלה ממלאך, ויש לו בחירה חופשית. כשהקב"ה ברא את האדם בצלמו, הפירוש הוא שכמו שהקב"ה יש לו בחירה לעשות כרצונו, את הכוח הזה הוא הנחיל לאדם.

וזה גם מסביר מדוע הוא קרא לייצור בעל הבחירה בשם "אדם". לשם "אדם" יש שני פירושים, הפירוש הידוע, מלשון "אדמה" כיון שהוא נברא מן האדמה מהחומר הכי נמוך שבבריאה. לאידך השל"ה הקדוש מביא עוד פירוש, שהוא נקרא אדם מלשון "אדמה לעליון" כיון שהוא דומה לעליון לבוראו.

לכאורה ב' הפירושים מדברים על האדם באופן הפכי, מצד אחד "אדם" מרמז לכך שהוא נוצר מחומר הכי תחתון, ומצד שני "אדם" מרמז לכך שהוא היחיד הדומה לבוראו. אך בעצם שני פירושים אלו מבטאים את התוכן האמיתי של האדם, כיון שזה תלוי בהנהגתו. אם האדם חוטא הוא אכן נמוך מכל היצורים. לאידך, כשהוא עושה את רצון ה' הוא "אדמה לעליון", הוא "בדמות יוצרו" הוא מתעלה מעלה מעלה מכל הבריאה כולל מלאכים.

לעו"ז מלאכים לא חוטאים ולא עושים טעויות, כי אין להם יצה"ר שיסית אותם לחטא, כמו שמסופר בגמרא שכשמשה עלה למרום לקבל את התורה שאלו המלאכים "מה לילוד אשה ביננו" מה הוא עושה כאן למעלה. הקב"ה ענה שהוא בא לקבל את התורה, ואז טענו המלאכים "תנה הודך על השמים!", תן את התורה לנו, אנחנו נקיים אותה בשלימות! הקב"ה אמר למשה תן להם תשובה, ואז משה פנה למלאכים ושאל מה כתוב בתורה "לא תרצח, לא תנאף, לא תגנוב" יצר הרע יש ביניכם. מיד הודו לו להקב"ה" (שבת פט, א).

לאדם יש יצר טוב ויצר הרע, ולכן הוא מסוגל ליפול לשאול תחתית. לאידך כשמתנהג כראוי היהודי מסוגל להתעלות הרבה מעבר למלאכים, ולכן אומר אדמו"ר הזקן בתניא שכשעשר יהודים אפילו תינוקות נמצאים יחד

בחדר אחד, יש שם השראת השכינה ברמה כזאת "שאיילו נמצא מלאך אחד עומד, היה מתבטל ממצויאותו לגמרי" (אגה"ק סימן כ"ג), מצד האימה ופחד מגילוי השכינה.

מלאך לא רעב

ההבדל בין יהודים למלאכים מתבטא גם בחג שלנו שביעי של פסח.

קראנו בתורה על קריעת ים סוף שאירעה בשביעי של פסח. הגמ' אומרת שבשעת קריעת ים סוף "בקשו מלאכי השרת לומר שירה, אמר הקב"ה, מעשה ידי טובעין ביס ואתם אומרים שירה לפני". מדוע מוסיפה הגמרא "לפי שאין הקב"ה שמח במפלתן של רשעים" (סנהדרין לט, ב).

לאידך אנו קוראים מיד לאח"ז בתורה את "שירת היס" אז ישיר משה ובני ישראל, שעם ישראל אמר שירה!!! ישנם כמה הסברים לכך, אבל דבר אחד ברור: מה שאסור למלאכים מותר לעם ישראל, כי אנחנו נעלים מהמלאכים.

כשיהודי עושה מצוה הוא מעלה לא רק את גופו ונפשו הבהמית וחלקו בעולם אלא גם את הנשמה האלוקית שלו. ע"י קיום מצוות גם הנפש האלוקית זוכה להתעלות לדרגא גבוהה יותר. ויתרה מזו לא רק שהוא גורם עלי' לנשמה שלו, אלא המצוה שמקיים בכוחה לעלות גם את הנשמות שנמצאות בעולם האמת.

רבותי, נשמות לא יכולות לקיים מצות. בשמיים אף אחד לא רעב. בשמים אף אחד לא זקוק למצה שמורה וכו'. דווקא אנו יושבי בתי חומר כאן בעוה"ז יכולים לקיים מצוות ולכן כשאנו עושים מצוה לעילוי נשמת מישהו שנמצא בשמים המצווה גורמת לו לעליית נשמה.

וזה מה שעומד מאחורי תפילת יזכור. בתפילה אנו נודרים צדקה עבור הנשמות שאנו מתפללים עבורם ובזה אנו עושים להם טובה גדולה מאוד. ובשכר זה הנשמות מתפללות עבורנו שנתברך מהקב"ה בבני חיי ומזוני

